

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **I. Š.**, zastoupená Mgr. Radimem Dostalem, advokátem se sídlem Palackého 168, Vsetín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 7. 5. 2007, č. X, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 11. 2007, č. j. 34 Cad 133/2007 - 13,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokáta Mgr. Radima Dostala **se určuje** částkou 1600 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. Náklady právního zastoupení stěžovatelky nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 7. 5. 2007, č. X, byla zamítnuta žádost žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) o zvýšení starobního důchodu podle § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně správní žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Podáním ze dne 27. 10. 2007 požádala stěžovatelka soud o ustanovení zástupce pro žalobní řízení.

Usnesením ze dne 15. 11. 2007, č. j. 34 Cad 133/2007 - 13, Krajský soud v Brně zamítl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce. V odůvodnění soud uvedl, že žalobkyně podala u Krajského soudu v Brně žalobu obsahující náležitosti požadované § 71 odst. 1 s. ř. s. Na základě výzvy soudu žalobkyně předložila při podání žaloby absentující opis napadeného rozhodnutí žalované a důkazy k prokázání svých tvrzení. V témže podání pak požádala soud o ustanovení zástupce. Podle soudu je ze zjištěného zřejmé, že žalobkyně je sama schopna si v tomto řízení svá práva ochránit. Žalobkyně využila svého práva domáhat se přezkoumání rozhodnutí žalované a její žaloba má nyní veškeré požadované náležitosti, obsahuje označení napadeného rozhodnutí, důvody, které vedly žalobkyni k podání žaloby i návrh výroku rozsudku. Žalobkyně tedy učinila vše, co je třeba učinit k ochraně jejích práv. Soud proto neshledal, že by byla splněna podmínka potřeby ochrany práv žalobkyně, jejíž splnění je nezbytné pro vyhovění žádosti o ustanovení zástupce. Za této situace již soud nezkoumal splnění podmínky předpokladu osvobození od soudních poplatků. Soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, podle něhož *„Advokát bude ustanoven zástupcem účastníka k ochraně jeho zájmů tehdy, jde-li o věc po stránce skutkové nebo právně složitou a jestliže potřeba k ochraně práv účastníka v soudním řízení vyjde najevo, např. z nekvalifikovaného podání účastníka, jímž se na soud obrací. Vzhledem k tomu, že největší nároky po odborné stránce klade na účastníka řízení formulování samotného návrhu (žaloby), je právě obsahová a formální úroveň žaloby kritériem pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka.“* S těmito závěry Nejvyššího správního soudu se Krajský soud v Brně ztotožnil, neboť dospěl k závěru, že žaloba sepsaná žalobkyní má požadovanou obsahovou i formální úroveň, a tudíž nevystala potřeba ochrany práv žalobkyně; věc navíc není složitá po stránce skutkové ani právní. Z těchto důvodů Krajský soud v Brně návrh žalobkyně na ustanovení zástupce zamítl.

Proti tomuto usnesení podala žalobkyně včasnou kasační stížnost, pro řízení o níž požádala soud o ustanovení zástupce. Stěžovatelce byl nejprve usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 14. 2. 2008, č. j. 34 Cad 133/2007 - 32, ustanoven zástupcem advokát JUDr. Pavel Omelka. Jelikož následně žalobkyně i uvedený advokát soudu sdělili, že jejich vzájemný negativní vztah neumožňuje poskytnout si navzájem nezbytnou součinnost, bylo ustanovení zástupce JUDr. Pavla Omelky usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 4. 2008, č. j. 34 Cad 133/2007 - 40, zrušeno a tímž usnesením byl stěžovatelce ustanoven pro řízení o kasační stížnosti zástupcem advokát Mgr. Radim Dostal. V doplnění kasační stížnosti pak stěžovatelka uplatnila důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatelka má za to, že soud interpretoval § 35 odst. 8 s. ř. s. nepřipustně zužujícím způsobem, čímž došlo k zásahu do ústavně zaručeného práva na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Podle judikatury Ústavního soudu je přitom povinností soudu aplikovat právní normy ústavně konformním způsobem. Odbornou právní pomoc v soudním řízení pak nelze redukovat pouze na sepsí žaloby, nýbrž má svůj význam i v dalším průběhu žalobního řízení. S ohledem na to, že žalobkyně osvědčila, že je u ní splněn předpoklad osvobození od soudních poplatků, byla rozhodnutím krajského soudu fakticky zbavena svého práva na právní pomoc. Paradoxně pak ve stejném řízení, avšak ve vztahu ke kasační stížnosti, stěžovatelce zástupce ustanoven byl. Stěžovatelka navrhla, aby usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 11. 2007, č. j. 34 Cad 133/2007 - 13, bylo zrušeno a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena.

Stěžovatelka je přesvědčena o tom, že krajský soud provedl ústavně nekonformní výklad § 35 odst. 8 s. ř. s., čímž jí bylo upřeno právo na právní pomoc. Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Toto ústavně zaručené právo se pochopitelně promítlo i do procesních předpisů; pro řízení ve správním soudnictví se jedná o § 35 odst. 8 s. ř. s., podle něhož *„Navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.“* Vedle splnění předpokladů osvobození od soudních poplatků tedy zákon předpokládá jako podmínku i to, že ustanovení zástupce musí být v řízení třeba k ochraně práv navrhovatele (žalobce). V souzené věci podala žalobkyně soudu kvalifikovaně sepsanou žalobu, vyhověla i následné výzvě soudu k předložení opisu napadeného rozhodnutí a dalších listinných důkazů. Soud měl tedy shromážděny veškeré podklady pro to, aby mohl rozhodnout; navíc se nejednalo o věc skutkově a právně složitou. Za této procesní situace krajský soud postupoval správně, pokud žádost žalobkyně zamítl. Krajský soud při svém rozhodování vycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, lze dohledat též na www.nssoud.cz, jehož právní věta zní: *„Především formální a obsahová úroveň žaloby (ve věci, která není po stránce skutkové a právní složitá) je kritériem pro úvahu soudu o potřebě ochrany zájmů žalobkyně při rozhodování o jejím návrhu na ustanovení advokáta; obsahuje-li žaloba veškeré náležitosti (je sepsána perfektně) a žalobkyně neuvede jediný důvod, jímž by svou způsobilost hájit si sama své zájmy před soudem zpochybnila, soud žádost jako nedůvodnou zamítne, aniž by se musel zabývat splněním další podmínky ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., tj. splněním předpokladů pro osvobození od soudních poplatků.“*

V souzené věci byla procesní situace v řízení před krajským soudem obdobná výše uvedené věci, judikované rozhodnutím Nejvyššího správního soudu; krajský soud podle názoru Nejvyššího správního soudu postupoval správně, pokud žalobkyni zástupce pro žalobní řízení neustanovil. Nejvyšší správní soud, jenž je svou judikaturou vázán, neshledal důvod pro odchýlení se od tohoto právního názoru; podotýká se, že odklony od vlastní judikatury Nejvyšší správní soud realizuje prostřednictvím tzv. rozšířeného senátu a to ve výjimečných případech. Pokud jde o námitku stěžovatelky, že je paradoxní, že pro řízení o kasační stížnosti jí advokát ustanoven byl, pak Nejvyšší správní soud poukazuje na

povinné zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s., a to na rozdíl od řízení žalobního, v němž zastoupení advokátem povinné není. Jedná se o odlišnou procesní situaci a argument ustanovením zástupce pro kasační řízení tedy nelze považovat za právně relevantní.

Ze všech uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšné žalobkyni náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat. Stěžovatelce byl pro toto řízení před soudem ustanoven soudem zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 2 x 500 Kč za dva úkony právní služby – první poradou s klientkou včetně převzetí a přípravy zastoupení a doplnění kasační stížnosti ze dne 7. 5. 2008 a 2 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 2, § 7, § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Zástupci žalobkyně se tedy přiznává celková náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 1600 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. srpna 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu